
INSITU Workshop

Harmonisering av Terminologi

2021-11-18

Mikael H. Snaprud og Terje Gjøsæter

Terminology matters

Kunnskap begynner med definisjon av begreper

Socrates (470 – 399 BCE)

Theorem 1: 50% av alle verdens problemer kommer av at folk bruker samme ord for ulik betydning.

Theorem 2: de øvrige 50% kommer av at folk bruker ulike ord for samme betydning.

S. Kaplan (1997)

Harmonisering av terminologi

Resultater fra Spørreundersøkelsen

Utfordringer og løsningsforslag

Forslag til steg videre

Bruk av termer med kart

Harmonisering av terminologi

- Standardisering
- Samle alle kjente ordlister på norsk
- Verktøy for å sammenstille ordlister
- Verktøy for å bruke og spre ordlister
- Metode for harmonisering

Standardisering for harmonisering

- Standardisering
 - INSITU deltar i [SN/K 211 Samfunnssikkerhet](#)
 - Har koordinert arbeid med oversettelse av terminologi
ISO - ISO/TC 292 - Security and resilience til Norsk:
Sikkerhet og resiliens
- Verktøy for å hente ut ordlister fra ISO standarder (PDF)
- Bekreftet at ISO standarden kan bli brukt i Redningshåndboka

Verktøy for harmonisering

- Sammenstille alle kjente ordlister
 - Fra grensesnitt (API)
 - Fra PDF dokumenter
 - Fra nettsider (scraping)
- Sammenlikne ordlister (fra ISO standarder)
 - finne liknende ord
 - finne liknende definisjoner
- Søke på tvers av alle ordlister
- Rekkefølge (HRS først)

Kilde

Flom

Flomordliste

Folk og Forsvar (FoF)

Kartverket ordbok

Kartverket symboler

Kollegiet for Brannfaglig Terminologi (KBT)

Kunnskapsbanken

Lovdata

Medisinsk operativ manual (MOM)

Nødnett

Petroleumstilsynet

Politiets beredskapssystem Del I

Prehospital akuttmedisin

Redningshåndboken - forkortelser

Redningshåndboken - Navn og forkortelser

Redningshåndboken - termer

Samfunnssikkerhet - Beskyttelse mot tilsiktede uønskede handlinger - Terminologi

Sikkerhetsloven

Sikkerhetspolitisk leksikon

Vegtrafikk

Ordlister fra Redningshåndboka først

☒ Redningshåndboken - forkortelser	
☒ Redningshåndboken - forkortelser intl.	
☒ Redningshåndboken - Navn	
☒ Redningshåndboken - termer	
☒ Redningshåndboken - termer intl.	
☐ Kollegiet for Brannfaglig Terminologi	

Bekreft

Mulig å legge til flere ordlister

INSITU Termer – flere kilder

Tingtun TERMER

beredskap

[Redningshåndboken - termer](#) | nb → nb

Beredskap:
det å være forberedt til innsats for å møte uventede kritiske situasjoner

[Kollegiet for Brannfaglig Terminologi](#) | nb → nb

beredskap:
Ordning som sikrer at personell er disponibelt for innsats på kort varsel.
[Les mer](#)

[NS 5830:2012: Samfunnssikkerhet - Beskyttelse mot tilsiktede uønskede handlinger](#) | nb → nb

beredskap:
forberedt evne til på kort varsel å kunne øke sikkerhetsnivå, håndtere en uønsket hendelse (2.3) eller tilstand, eller evne til å gjenopprette tilfredsstillende tilstand etter en uønsket hendelse eller tilstand

[Politiets beredskapssystem Del I](#) | nb → nb

beredskap:
Tiltak for å forebygge, begrense eller håndtere uønskede og ekstraordinære hendelser og kriser

[Flomordliste: NVE.no](#) | nb → nb

beredskap:
Forberedte tiltak for å forebygge, begrense eller håndtere kriser og andre uønskede hendelser

[Petroleumstilsynet](#) | nb → nb

1. Beredskap:
Det å være forberedt til innsats for å kunne håndtere kritiske situasjoner.

- «beredskap» 10 ulike definisjoner
- «utfall» ulike betydning for Nkom og i CIM
- 30 ordlister, 20 Norske
- Bokmål, Nynorsk + oversettelser mellom Europeiske språk

Verktøy for å søke i ordlister

- Søkeseide
- Fra nettleser
- Fra nettsted
- Fra App
- Fra PDF
- Fra søketreff (understreket)

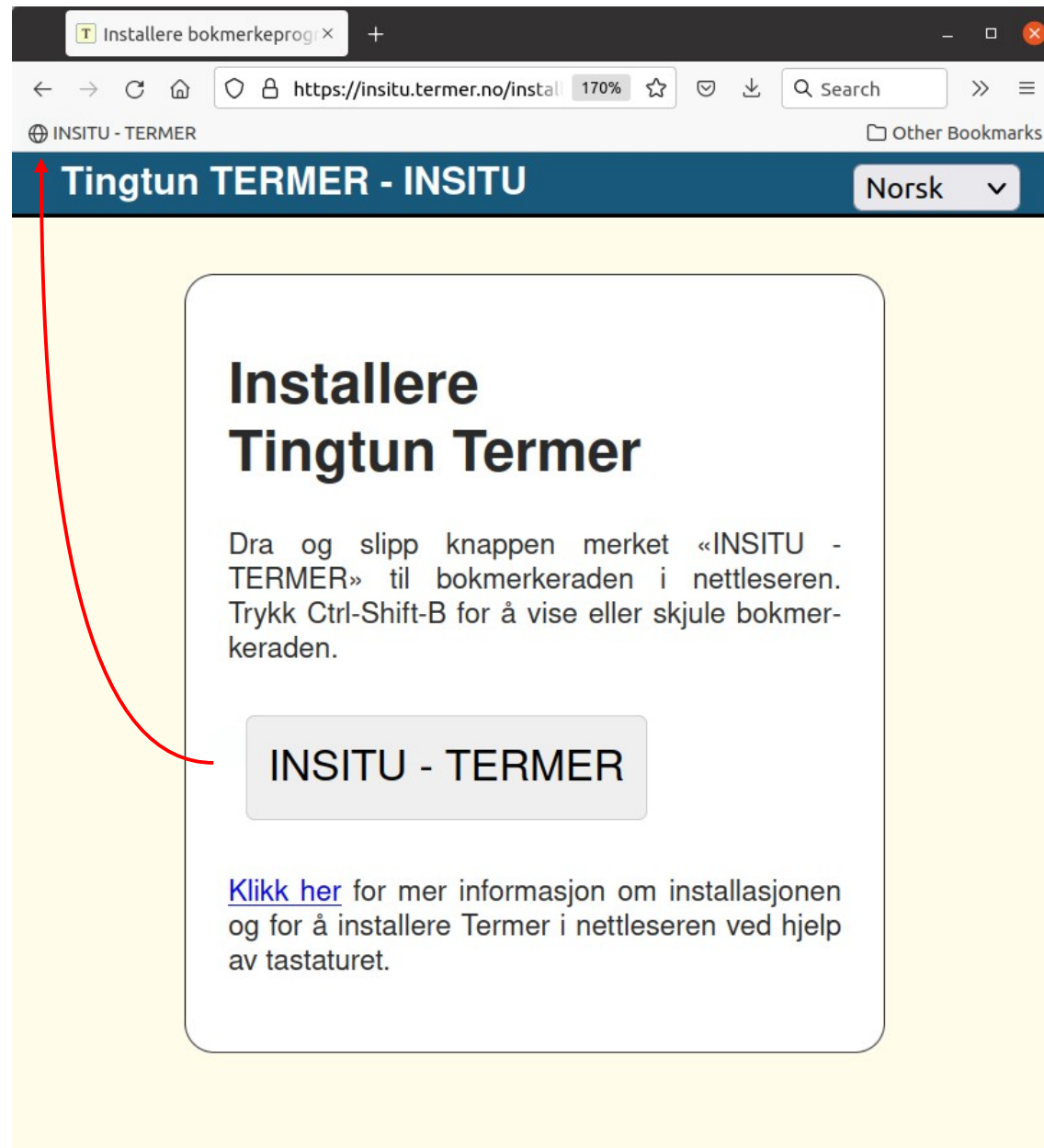
TERMER

[Redningshåndboken - termer](#) | nb → nb

Beredskap:
det å være forberedt til innsats for å møte uventede kritiske situasjoner

Installere i nettleser: <https://insitu.termer.no/install>

Installere på nettsider

https://insitu.termer.no/site_install

Tingfun TERMER - INSITU Norsk

Installere INSITU Termer på ditt nettsted

En felles forståelse av en hendelse er avgjørende for effektivt samvirke i en redningsaksjon. Begreper for redningskommunikasjon er definert i [Redningshåndboken](#) og i ordlister fra hver enkelt sektor. INSITU Termer fra [INSITU-prosjektet](#) gir enkel tilgang til ordforklaringer. Prosjektet skal bidra til å harmonisere bruk og utvikling av disse sammen med [organisasjoner innen beredskap og redning](#).

Med INSITU Termer på nettstedet så kan brukerne

1. Søke på forklaring til begreper fra nettstedet eller fra en smarttelefon.
2. Slå opp ordforklaringer fra markerte begreper på nettsider eller PDF-dokumenter med et klikk.
3. Bruk Termer i nettleseren på andre nettsteder eller PDF-dokumenter.

EN / SAMII **TERMER**

Hjem / English

 NSO Næringslivets sikkerhetsorganisasjon

TERMER

Industrivern

På denne siden vil du finne fagstoff knyttet til etablering, drift og utvikling av [industrivern](#). Du vil også finne svar på spørsmål NSO ofte får om industrivern.

 KOLLEGIET FOR BRANNFAGLIG TERMINOLOGI

Startsiden
Faguttrykk
Henvísninger
Råd til forfattere
Lenker
Kontakt oss
Logg inn

Utviklet av
Datamann AS
Oslofjord

Antall besøkende:
240546

FAGUTTRYKK

Her kan du søke etter faguttrykk. Klikk på en bokstav for å se alle uttrykk som begynner på den bokstaven, eller søk i fritekst.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Æ	Ø	Å	0-9

* Se alle faguttrykk som er **godkjent** de siste 12 måneder.
* Se alle faguttrykk som er **endret** de siste 12 måneder.

Her finner du årganger som PDF-fil pr 31.12.
2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020

Søk i fritekst
Hele eller deler av ordet:

VIS FAGUTTRYKK

En	backdraft	Tilluftsantennelse med så rask forbrening at volumøkningen av branngassene gir en eksplosjon, og flammer presses ut av rommet.
Den		

Kommentar:
Flammen kan i enkelte tilfeller være i form av en **lidkule**.

Kilde: Kollegiet for brannfaglig terminologi

 Norsk brannvernforening

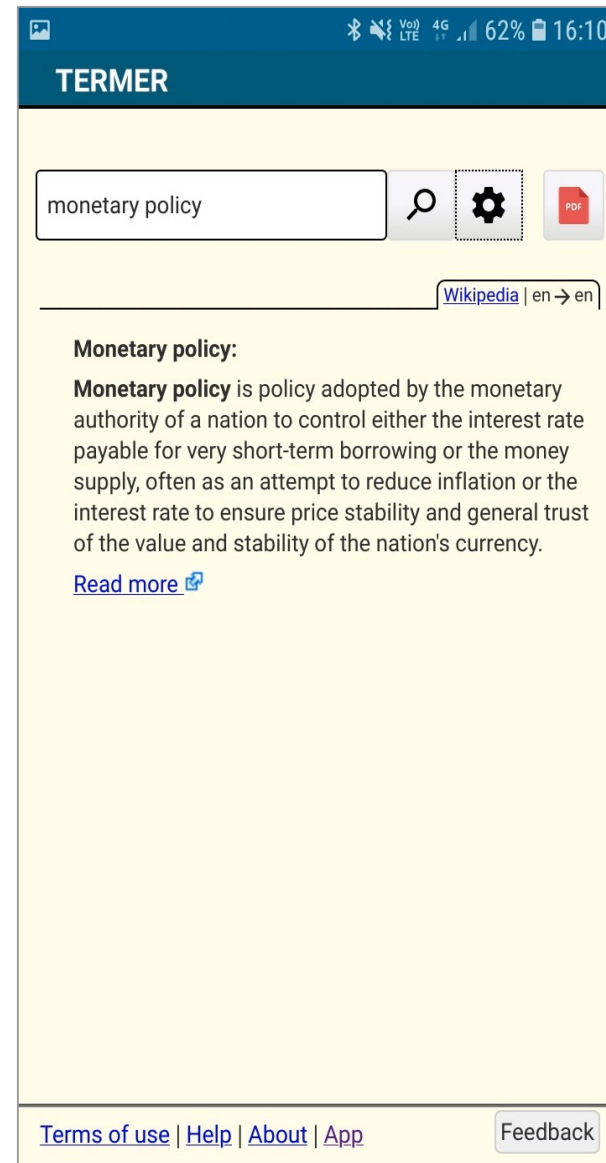
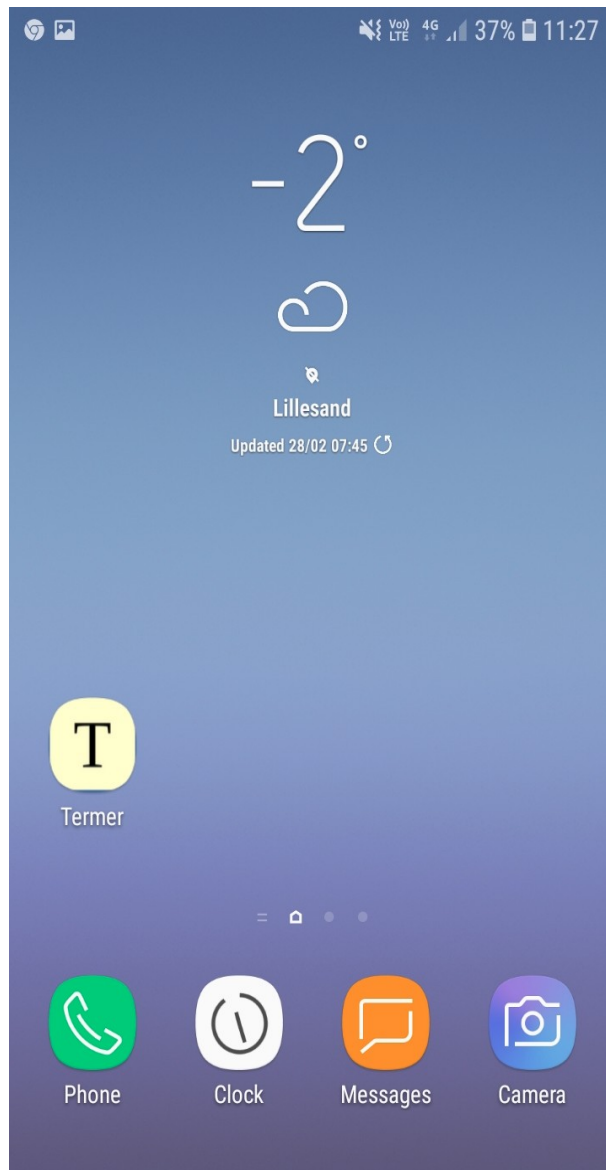

Bruk i CIM

The screenshot displays the CIM (CIEMlab) web application interface. The browser address bar shows the URL <https://beta.onevoice.no/ciemlab/#!/krisehandtering>. The application has a dark blue sidebar with a menu containing: KRISEHÅNTERING, KOMMUNIKASJON, KONTAKTER OG RESSUSER, PLAN, and VEDLIKEHOLD INNHOLD. The main content area is titled "ØVELSE Vannlekkasje i garasjen" and "KRISEHÅNTERING". It includes a "Hendelsesdetaljer" section for a "Vannlekkasje i garasjen" event, with details like "Type hendelse: Naturskapt hendelse", "Opprettet av: Snaprud, Mikael", and "Kilde: Men_mikael.snaprud@tingtun.no". Below this is a "Situasjonsbeskrivelse" table with columns: Hva har skjedd?, Hvem er berørt?, Hva er verst tenkelige utfall?, Hva iverksetter vi?, Ressursbehov?, and Hver vars. The table is currently empty. A "Logg" section follows with fields for "Emne" and "Beskrivelse". At the bottom, it shows the date and time "14.08.2019 13:15" and the task "Oppgave Løp". On the right, a "TERMER - INSITU" sidebar is open, showing definitions for "uønsket hendelse" (undesired event/incident) with links to external resources like "Forskrift om industrivern" and "Politiets beredskapssystem Del I". The bottom navigation bar includes buttons for "Ny oppgave", "Mine oppgaver", and "Filarkiv".

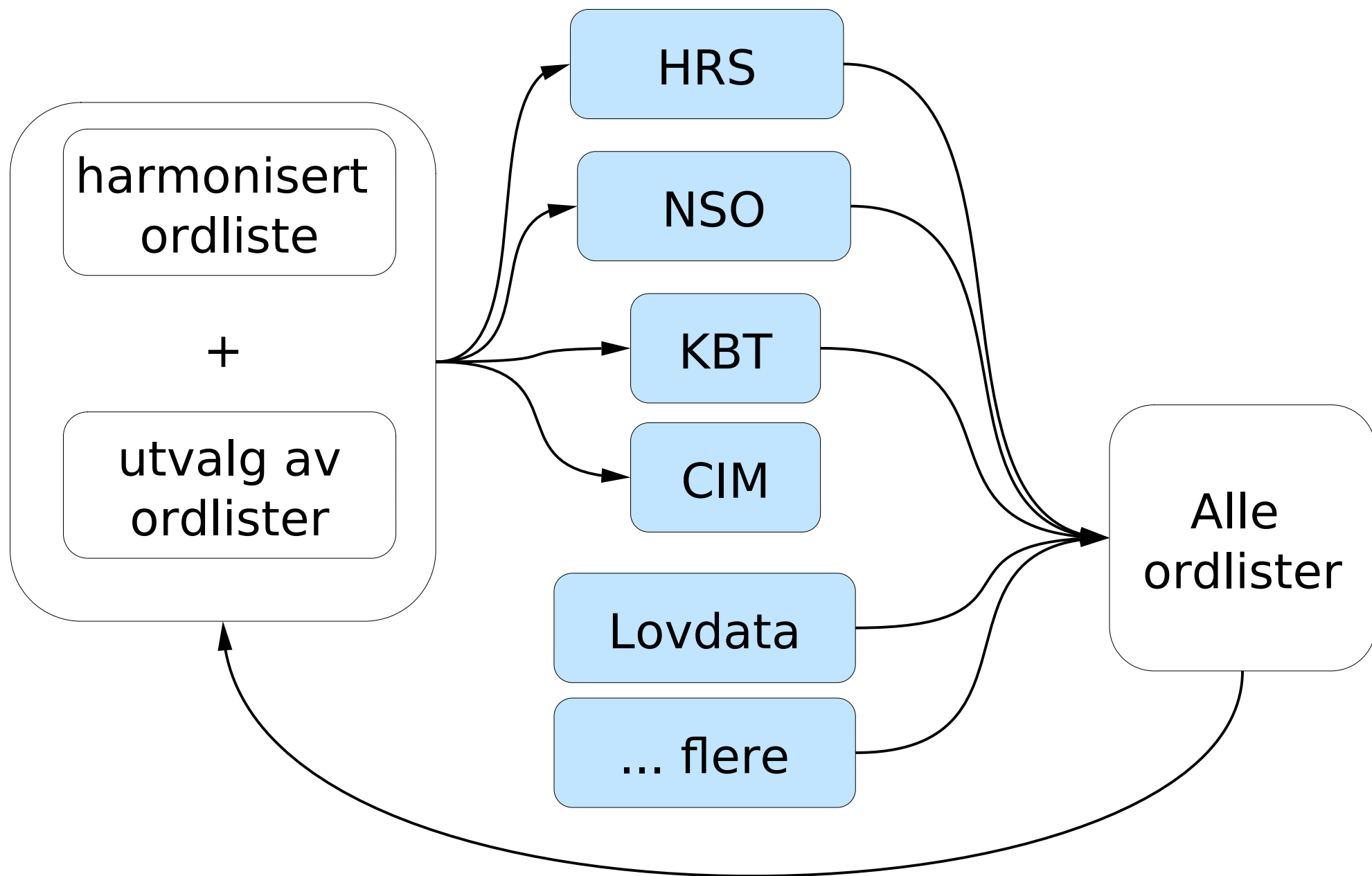
Installere som App

Metode for harmonisering

- Basert på “[Forvaltningsstandard](#) for begrepsharmonisering og begrepsdifferensiering” fra Digdir
- Tilpasset Beredskap og krisehåndtering
 - Fokuserer på begreper for samhandling: rolle, tid, sted, status, tiltak
 - Sammenlikne ord og definisjoner
- Forslag til vektorer for å indikere preferanser
- Flytte forvaltning av felles begreper fra etat til Redningshåndboka
- Forenkle innsamling av kommentarer på begreper og definisjoner

Effektiv harmonisering forutsetter bruk av begreper i opplæring og i praksis

Hvordan kan vi nå ut bedre for bruk i opplæring?

- Aktuelle kurs og kontakter?
- DSB
- Brannskolen
- Polithøgskolen
- NUSP
- Statsforvalteren
- Sivilforsvaret
- Paranedics kurs
- Andre?

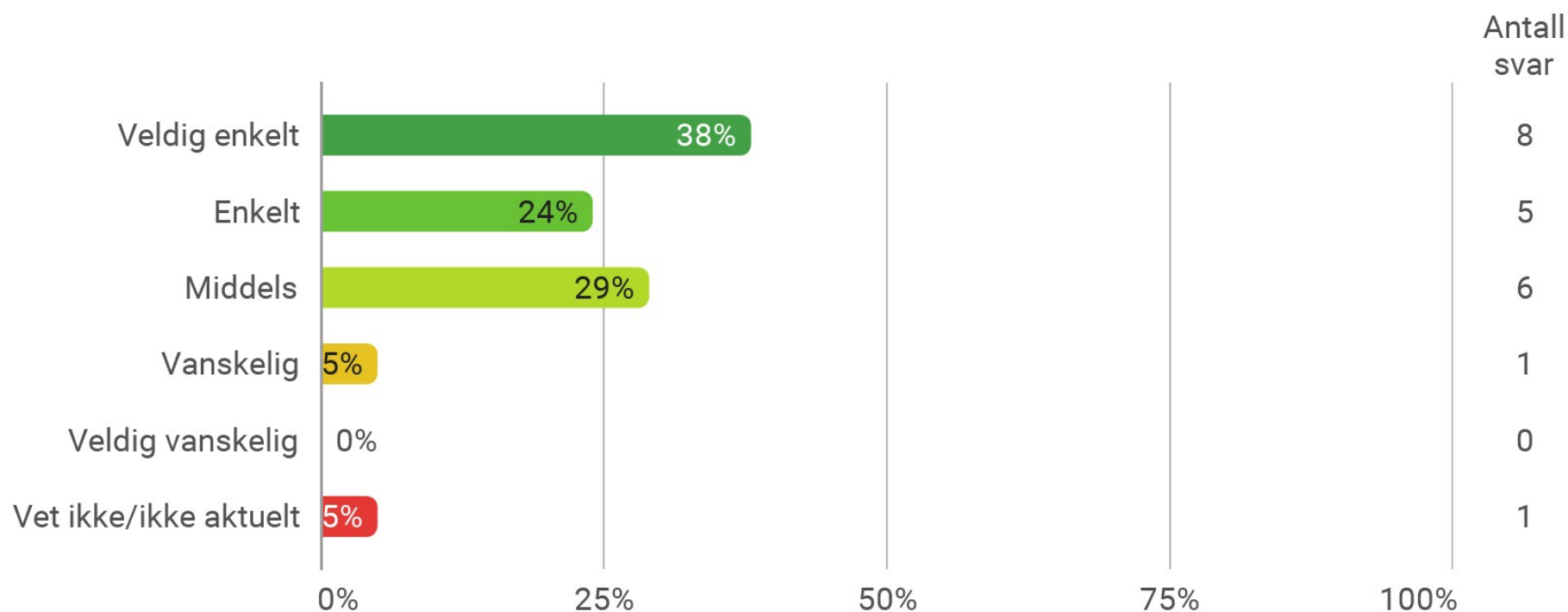
Inntrykk fra bruk av Termer

Resultater fra spørreundersøkelse

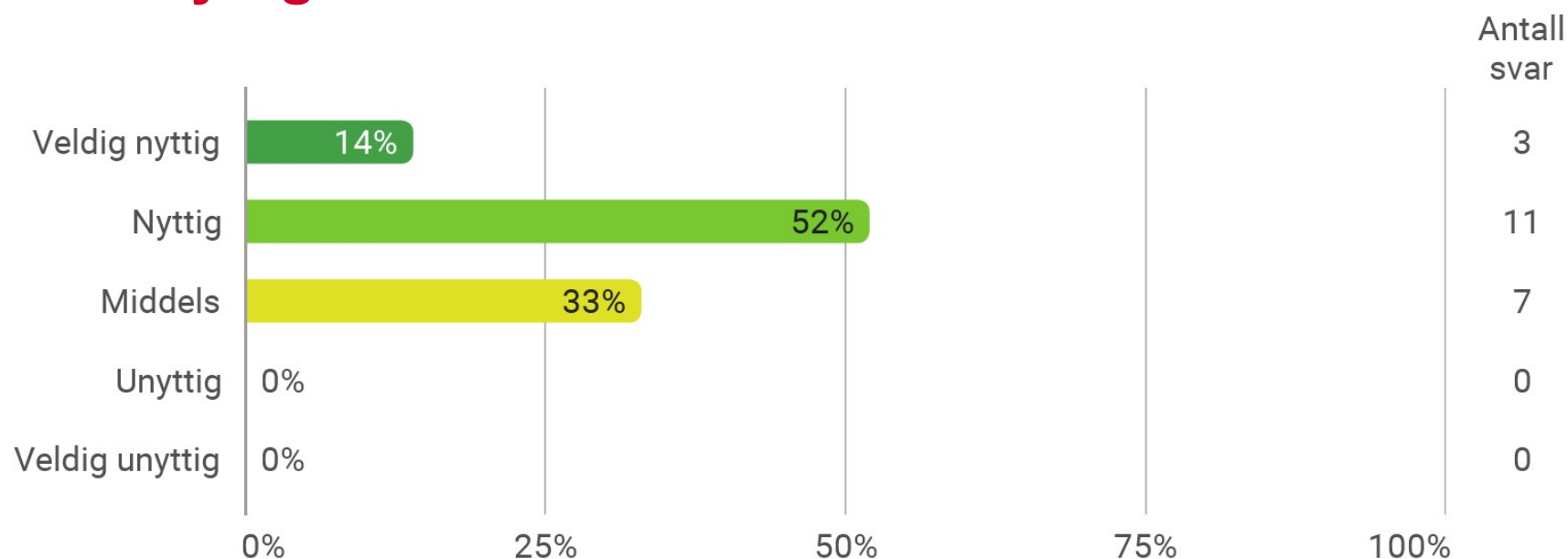
Resultater fra Spørreundersøkelsen

- Resultater fra Spørreundersøkelsen etter testene
- 21 respondenter
- Generelt positivt inntrykk!
- Mye nyttige tekstlige tilbakemeldinger!

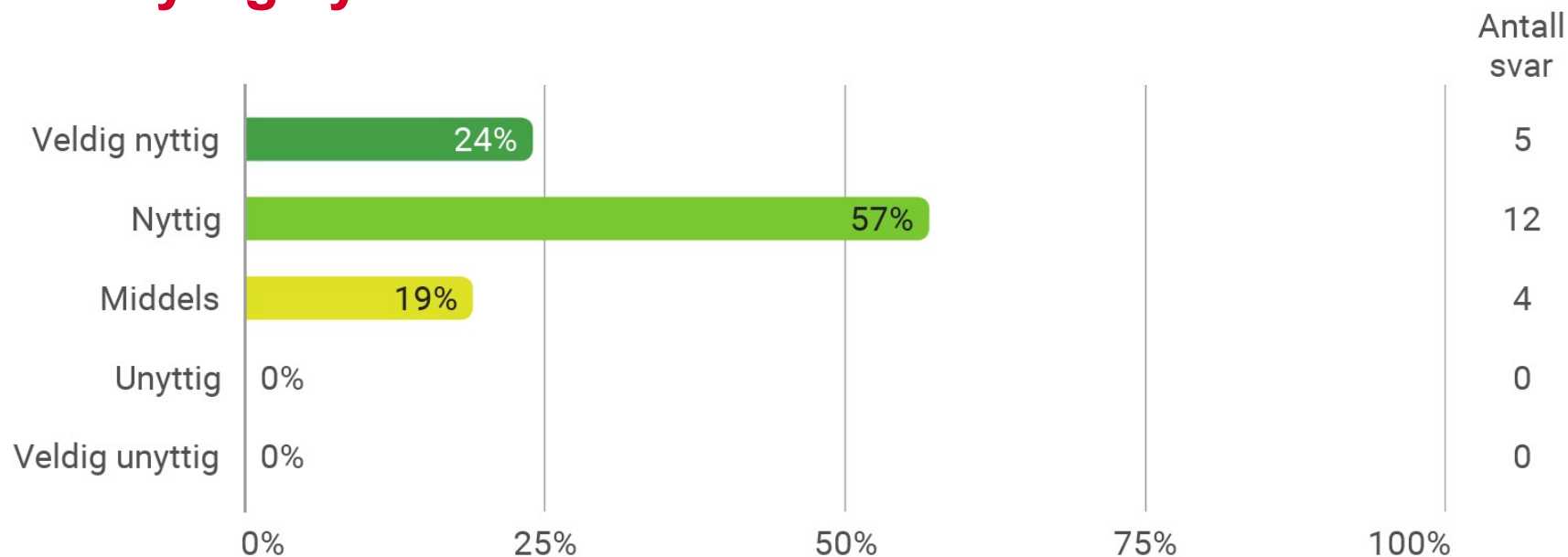
Hvor enkelt var det å installere Termer?

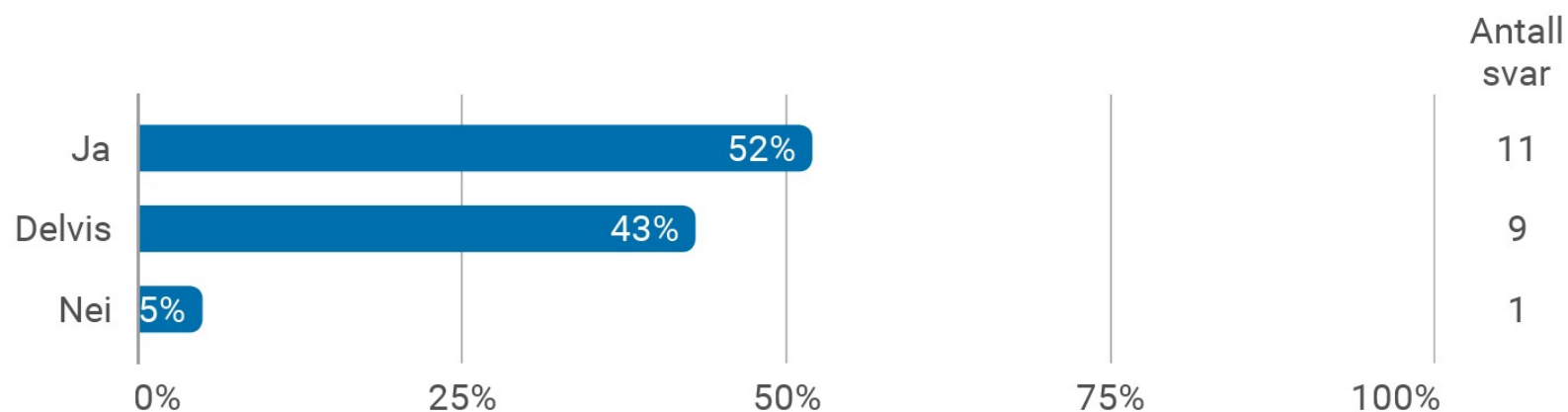
Hvor nyttig forventet du at Termer skulle være før testen?

Hvor nyttig synes du faktisk Termer er etter å ha brukt det litt?

Stemmer ordforklaringene til Termer overens med din egen forståelse av ordene?

Kan du si mer om hvordan ordforklaringene stemte overens med din egen forståelse, eventuelt hvorfor ikke? (utdrag)

- Som nevnt er det noen av "våre" ord (NSO) som avviker noe fra feks Redningshåndboka nå. Dette ble diskutert i møtet og vil kunne løses.
- Noen utfordringer rundt kilder/kildehenvisning
- Det understrekes under ord/setning, men forklaringen tar for seg første ord, noe som kan gi unøyaktigheter.
- Ønsker mulighet for å lage maler som passer organisasjonen bedre.
Predefinert prioriterings bibliotek
- Mangler noen ordforklaringer

Har du noen forslag til forbedring av Termer?

- Utnytte kilder bredt innenfor redningstjenesten så man får med alle aspekter i dette. Lykke til
- Usikker på om redningshåndboka alene skal gi så sterke føringer for forklaringene.
- Se på dette med bøyning av ord. Det er til eksempel forskjellig oppslag på hovedredningssentralen og hovedredningssentral
- Savner overordnede definisjoner. Flere begreper innen beredskap og samfunnsikkerhet er definert i stortingsmelding, veileder til samfunnssikkerhetsinnstruksen, DSB osv.
- Ref diskusjonen om ulike nettlesere og pdf-lesere, så er det nok muligens behov for tydelige råd/tips for å unngå feil og/eller dårlig funksjonalitet i enkelte nettlesere.
- Litt mange samtidige treff. Kanskje man kan ha en modus der bruken forenkles ved at informasjonsmengden begrenses til de mest "brukte" definisjonene.
- Konfigurerings, som rekkefølge og valg av kilder, bør kunne gjelde for flere sesjoner.
- **Keep up the good work!**

Publikasjoner (1/3)

- Terje, Mikael og Jaziar deltar med flere innlegg på panel om “Exploring Future Work Practices for Information Sharing and Achieving Common Situational Understanding in Disasters” på NEEDS2021 i september 2021,
 - har blitt fulgt opp med korte vitenskapelige artikler (2-3 sider)

Publikasjoner (2/3)

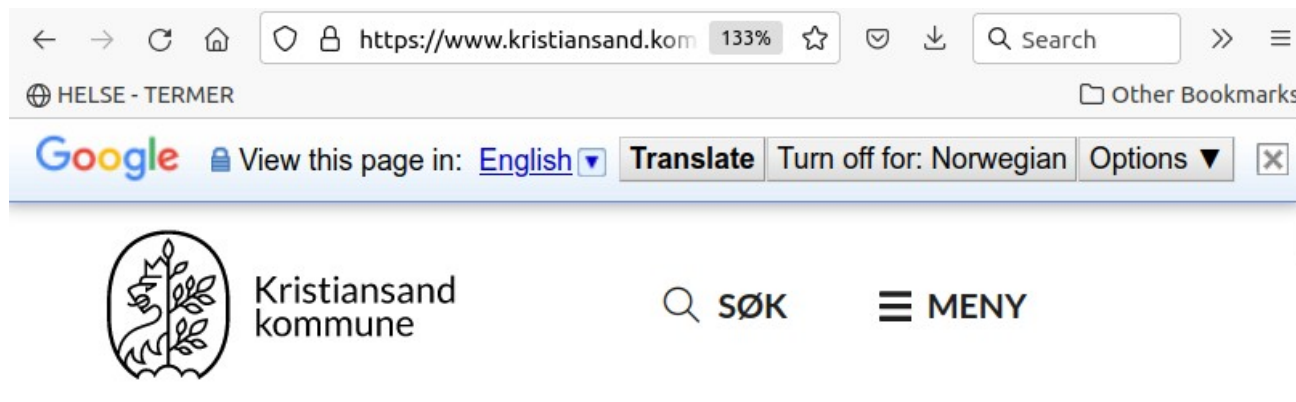
- «Can Information Technology Assist Increased Understanding of Terminologies Used in Multi-Stakeholder Emergency Management Collaborations?» (arbeidstittel)
 - Ventes innsendingsklar i løpet av desember.
 - Om problemstillingen rundt terminologiharmonisering og bruk og testing av Termer i INSITU
 - Til en passende vitenskapelig journal, for eksempel «Safety Science» (Elsevier)

Publikasjoner (3/3)

- Standard Morgen – Terminologi
- Termcoord: Blog artikkel
- Redningskonferansen: Utstilling med presentasjon
- Termer inkludert i CIM (CIEM lab installasjon)
- Standard Morgen – Samfunnssikkerhet

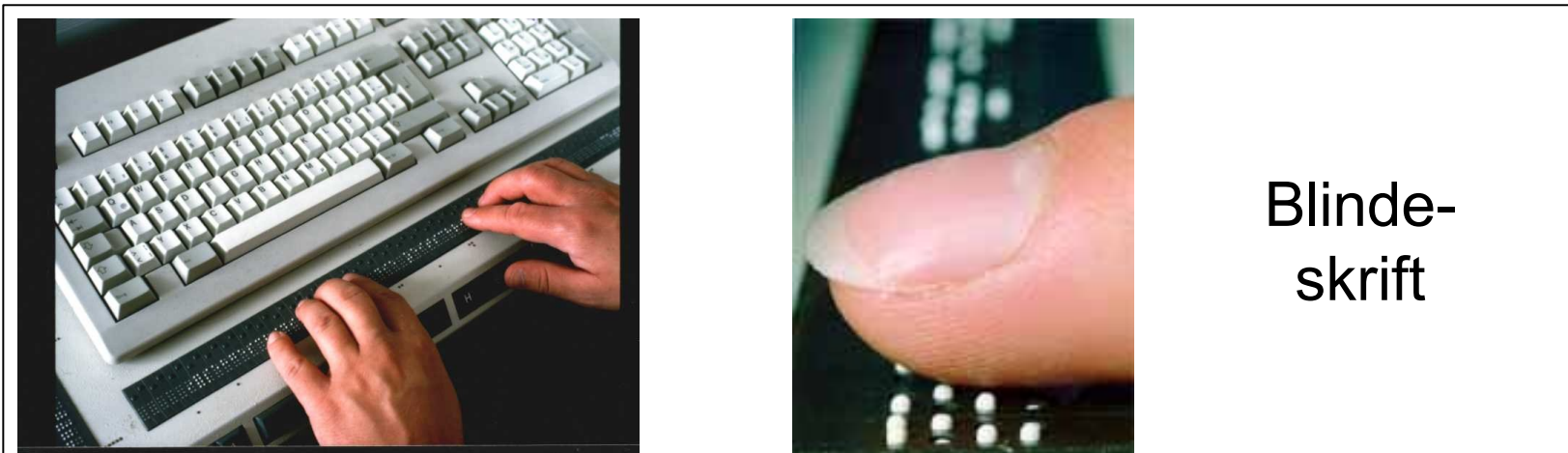
Utfordringer og mulige løsninger

- **Beskyttelse av opphavsrettigheter for PDF (IPR)**
 - Noen dokumenter er beskyttet mot deling
 - Løsningen må være universelt utformet
- **Sikre Termer bedre mot angrep**
 - Skript som kjører i nettleseren
 - Tilsvarende som vanlige automatiske oversettere eller analytics verktøy
 - Risiko for at skriptet blir byttet ut med noe ondsinnet

Opphavsrettigheter versus universell utforming

- Lisens for læremateriell, standarder, IMO dokumenter etc
- PDF lesere kan beskytte opphavsrettigheter
 - f.eks. ved å vise tekst som bilde
 - Fungerer ikke med skjermleser
 - Ikke universelt utformet
- Krav om universell utforming gjelder og PDF (uu tilsynet)

Blinde-
skrift

Foto, kilde Hjälpmedelsinsitutet, <http://www.hi.se/>

Universelt utformet løsning for å lese PDF med opphavsrettigheter

- Legg PDF leser bak login (f.eks. PDF.js)
- PDF.js kan åpne PDF i nettlesere
- Utvide PDF.js for å vise dokumentstruktur

- [Rapport om bokavlesere](#)
fra selskapet MediaLT
«Gull verdt for å gjøre digitale
bokavlesere mer universelt utformet»

Videre steg for harmonisering

- Følge opp terminologi for opplæring
- [“Standard Morgen”](#) om samfunnsikkerhet, 24.11
- Undersøke mulige løsninger for IPR og sikkerhet
- CIM test for UiA
- Bidra til revision av Redningshåndboka i 2022
- Rapport om “lessons learned” fra harmonisering
- Forslag til felles digital plattform for håndbøker i “planhierarki i redningstjenesten”

Planhierarkiet -

[https://insitu.termer.no/search/planhierarki i redningstjenesten](https://insitu.termer.no/search/planhierarki%20i%20redningstjenesten)

Tingtun TERMER - INSITU

Norsk ▾

[UTKAST INSITU begrep](#) | nb → nb

planhierarki i redningstjenesten

Redningshåndboken beskriver et planhierarki i avsnitt 4.1. Her følger lenker til relaterte dokumenter.

Nivå 1 – strategisk nivå

- [Redningshåndboken](#).

Nivå 2 – operasjonelt nivå /faglig nivå

- [Nasjonal veileder for planverk og samvirke](#).
- [Felles sambandsreglement for nødnett](#)

nivå 3 – taktisk nivå

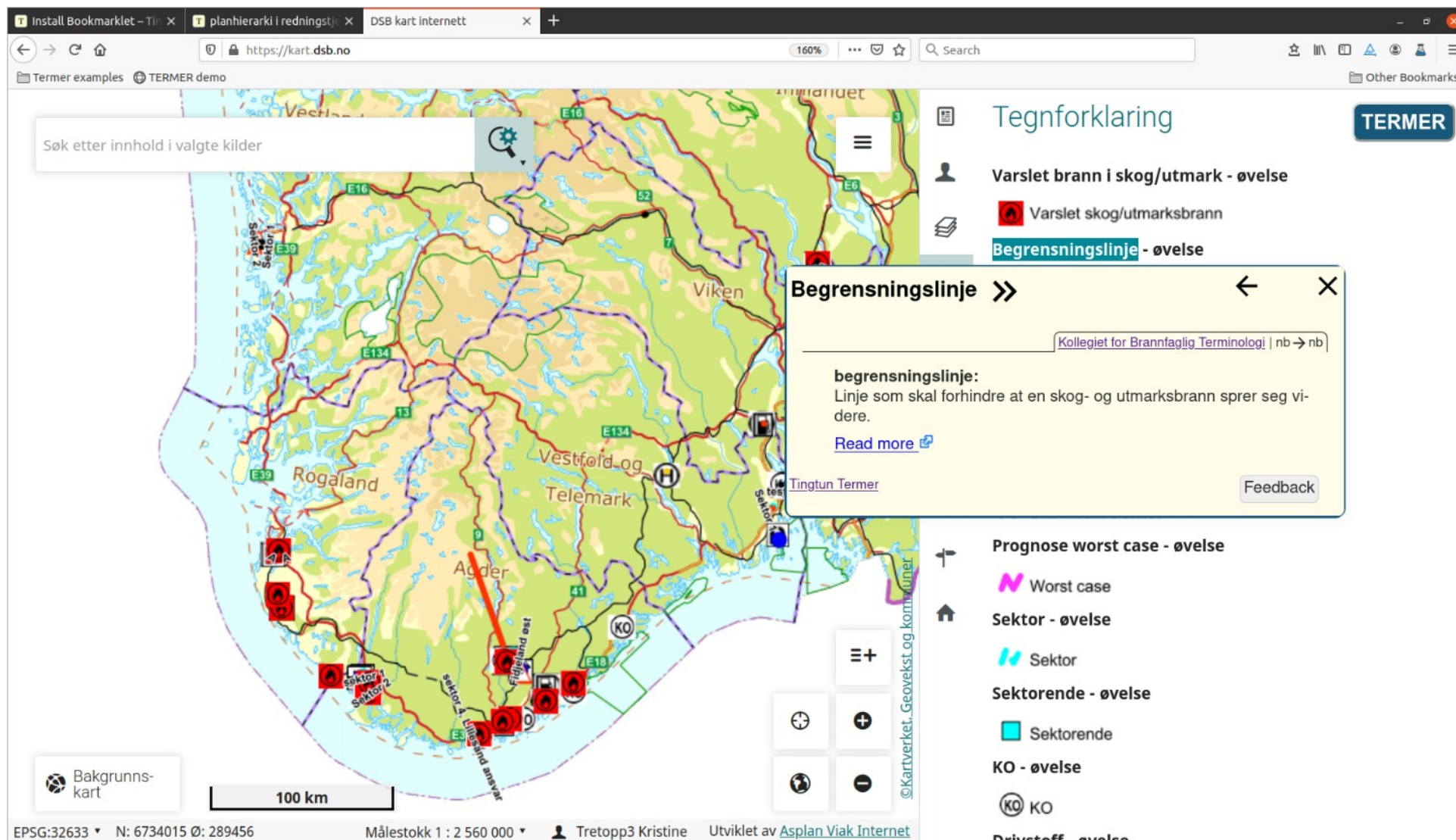
- [Helsetjenestens organisering på skadested - Nasjonal veileder](#)
- [Masseskadetriage - Nasjonal veileder](#)
- [Nasjonal prosedyre for nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold – plivo](#)
- [Veileder søk etter savnet person på land](#)
- [Nasjonal veileder for redningstjenesten ved snøskredulykker](#)

[Bruksbetingelser](#) | [Hjelp](#) | [Om](#) | [App](#)

TINGTUN

Overgang til kart og symboler

bruk i kart

Symboler i søktreff

Screenshot of the TERMER - INSITU search results page for the term "brann".

The browser address bar shows the URL: <https://insitu.termer.no/search> with a 190% zoom level.

The page header displays "TERMER - INSITU" and a language selector set to "Norsk".

The search input field contains the text "brann". To the right of the input field are icons for search, settings, and a PDF document.

Below the search bar, there are two links: [Kartverket symboler](#) | nb → nb and [Kollegiet for Brannfaglig Terminologi](#) | nb → nb.

The main content area shows the term "Brann" with a circular icon depicting a flame. Below the icon is a link: [Read more on Kartverket symboler](#).

Below this, the term "brann" is defined: "Uønsket eller ukontrollert forbrenningsprosess som kjennetegnes av varmeavgivelse ledsaget av røyk, flamme eller gløding." Below the definition is a link: [Read more on Kollegiet for Brannfaglig Terminologi](#).

Ekstra slides

Covered Norwegian sources and owners

Source name (Norwegian)	Owner
Flom	NVE
Flomordliste	Varsom.no
Kartverket ordbok	Kartverket
Kartverket symboler	Kartverket
Kollegiet for Brannfaglig Terminologi (KBT)	Brannvernforeningen
Lovdata	Stortinget
Medisinsk operativ manual (MOM)	Oslo Universitetssykehus
Nødnett	Nødnett
Petroleumstilsynet	Petroleumstilsynet
Politiets beredskapssystem Del I	Politiet
Redningshåndboken - forkortelser	Hovedredningssentralen
Redningshåndboken - Navn og forkortelser	Hovedredningssentralen
Redningshåndboken - termer	Hovedredningssentralen
Samfunnssikkerhet - Beskyttelse mot tilsiktede uønskede handlinger - Terminologi	Standard Norge
Sikkerhetsloven	Stortinget
Vegtrafikk	Statens vegvesen
Prehospital akuttmedisin	Stavanger Universitetssykehus
Sikkerhetspolitisk leksikon	Folk og Forsvar
Kunnskapsbanken	DSB

Search for “resilience” on ISO

33 hits

<https://www.iso.org/obp/ui#search>

The screenshot shows the ISO Online Browsing Platform (OBP) search interface. The top navigation bar includes the ISO logo, 'Online Browsing Platform (OBP)', and links for 'Sign in', 'Language', 'Help', and 'Search'. Below the navigation bar, the search results are displayed for the query 'resilience'. The results are grouped by 'Terms & Definitions' and sorted by 'RELEVANCE'. The results list includes the following entries:

- resilience**: adaptive capacity of an organization as a complex and changing environment
[SOURCE: ISO Guide 73:2009, 3.8.1.7]
ISO 6707-4:2021(en), 3.9.7
Available in: EN
- resilience**: adaptive capacity of an organization in a complex and changing environment
ISO Guide 73:2009(en), 3.8.1.7
Available in: EN, FR
- resilience**: fault tolerance
tolerance of a system to malfunctions or capacity to recover functionality after stress
ISO 18457:2016(en), 3.9
Available in: EN
- organizational resilience**: ability of an organization to absorb and adapt in a changing environment
, 3.4
Available in: EN
- resilience**: ability of a **system** (3.22) to reduce likelihood of **failure** (3.4), to absorb effects of such failure if it occurs and to recover quickly after failure
ISO 13824:2020(en), 3.8

Search for “resilience” on Standards Norway

13 hits

<https://www.standard.no/toppvalg/termbasen/Soke/resultater/>

0 produkter i handlevogn

Min side | Hjelp

Standardisering | Standarder på høring | Fagområder | Kurs og rådgiving | Abonnement | Nettbutikk

Forside > Termbasen SNORRE > Søkeresultater

Søkeresultater
← Forside Termbasen SNORRE

"resilience" ga 13 treff i terminologibasen

Nytt søk

Hjelp
Se vår hjelpside for å finne fram blant termer og definisjoner
Spørsmål/kommentarer
Prosjektleder Kari S. Borgos
ksb@standard.no
Termbasen SNORRE
Informasjon om termbasen og retningslinjer for bruk

Avgrens søket
Kilde:
NS-EN ISO 22300:2018
NS-ISO 37100:2016
NS-ISO 37101:2016
ISO/TS 37151:2015
ISO/IEC 2382:2015
Språk:
Engelsk (13)
Type:
Termer (6)
Definisjoner (9)
Fritekstsøk i resultatet

Oppdater

se flere

resilience: adaptive capacity of an organization in a complex and changing environment
Kilde(r): SN-ISO Guide 73:2009: Risikostyring - Terminologi;
NS-ISO 37101:2016: Bærekraftig utvikling i lokalsamfunn - Ledelsessystem for bærekraftig utvikling - Krav med brukerveiledning;
NS-ISO 37100:2016: Bærekraftige byer og lokalsamfunn - Terminologi;
SN-ISO Guide 73:2009: Risikostyring - Terminologi;
NS-ISO 37100:2016: Bærekraftige byer og lokalsamfunn - Terminologi
Språk: Engelsk

resilience : ability to absorb and adapt in a changing environment
Kilde(r): NS-EN ISO 22300:2018: Sikkerhet og resiliens - Terminologi (ISO 22300:2018)
Språk: Engelsk

resilience of material
Kilde(r): NS-ISO 8739:1986: Riflepinner - Type C, med innførsende
Språk: Engelsk

resilience
Kilde(r): NS-EN 196-3:1994: Sementprøving - Del 3: Bestemmelse av styrkningstid og volumbestandighet
Språk: Engelsk

thermal resilience
Kilde(r): NS-EN 358:1999: Personlig vemeutstyr for posisjonering og sikring mot fall fra høyder - Belter for posisjonering og posisjonsbegrensning og støttestropper
Språk: Engelsk

fault tolerance: ability of a functional unit to continue to perform a required function in the presence of faults or errors
Kilde(r): ISO/IEC 2382:2015: Information technology - Vocabulary
Språk: Engelsk

crisis management: ...180) that identifies potential impacts (3.107) that threaten an organization (3.158) and provides a framework for building **resilience** (3.192), with the capability for an effective response that safeguards the interests of the organization's key interested...
Kilde(r): NS-EN ISO 22300:2018: Sikkerhet og resiliens - Terminologi (ISO 22300:2018)
Språk: Engelsk

smartness: quality of contributing to sustainable development and **resilience**, through soundly based decision making and the adoption of a long- and short-term perspective
Kilde(r): NS-ISO 37101:2016: Bærekraftig utvikling i lokalsamfunn - Ledelsessystem for bærekraftig utvikling - Krav med brukerveiledning
Språk: Engelsk

smartness: quality of contributing to sustainable development and **resilience**, through soundly based decision making and the adoption of a long-term perspective
Kilde(r): NS-ISO 37100:2016: Bærekraftige byer og lokalsamfunn - Terminologi
Språk: Engelsk

partnership : organized relationship between two bodies (public-public, private-public, private-private) which establishes the scope, roles, procedures (3.179) and tools to prevent and manage any incident (3.111) impacting on security (3.223) and **resilience** (3.192) with respect to related laws
Kilde(r): NS-EN ISO 22300:2018: Sikkerhet og resiliens - Terminologi (ISO 22300:2018)
Språk: Engelsk

1 2 Neste >>

Search in the PDF document – or Termer

11 hits

and **resilience** - Vocabulary Documen... 1

and **resilience** - Vocabulary Committ... 1

and **resilience** — Vocabulaire Sécurité... 2

et **résilience** — Vocabulaire © ISO 20... 2

and **resilience**. This third edition canc... 3

and **resilience** — Vocabulary 1 Scope ... 4

and **resilience** standards. 2 Normativ... 4

organizational **resilience** (3.220) with... 8

building **resilience** (3.220), with the c... 13

and **resilience** (3.220) with respect to... 30

220 **resilience** ability to absorb and a... 35

Note 2 to entry: Residual risk can also be known as “retained risk”.

[SOURCE: ISO/Guide 73:2009, 3.8.1.6]

3.220

resilience

ability to absorb and adapt in a changing environment

2 hits

Tingtun TERMER - INSITU

English

[ISO/TC 292/WG 1 Terms](#) | en → en

resilience

ability to absorb and adapt in a changing environment

Direct search – underlined text in PDF

The screenshot shows a PDF document titled "ISO/TC 292 N 951" with the ISO logo. The document content includes "ISO/TC 292" and "Security and resilience". A search bar is overlaid on the document, containing the text "resilience". Below the search bar, a yellow box displays the definition: "resilience: ability to absorb and adapt in a changing environment". The search bar also includes a magnifying glass icon, a gear icon, and navigation arrows. A link "ISO 22300:2018 Terms | en → en" is visible below the search bar. The document text "Document type: Other committee document" is partially visible at the bottom.